

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3248/2019. (X. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.173/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (DEXIUM Ingatlanfejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság, a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (Simon Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Simon Attila) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.VI.21.173/2016/6. számú, valamint azzal összefüggésben a Debreceni Törvényszék 6.G.40.125/2013/50. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint 25. cikk (1) és (2) bekezdése, továbbá 28. cikke rendelkezéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó (a későbbi alperes) mint bérbeadó és egy rendezvényszervezéssel foglalkozó másik gazdasági társaság (a későbbi felperes) mint bérlő 2013 januárjában bérleti szerződést kötöttek, amely alapján a későbbi felperes hét éves időtartamra bérbe vett az indítványozótól egy debreceni bevásárlóközpontban található, korábban kaszinóként működtetett üzlethelyiséget, abból a célból, hogy ott kártyatermet, vendéglátó egységet és zenés szórakozóhelyet üzemeltessen. A bérleti szerződésben az indítványozó kötelezettséget vállalt a Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság állásfoglalásának a beszerzésére arra vonatkozóan, hogy a bérlemény minimum hétszáz fő tartózkodására alkalmas. Vállalta, hogy ha az a szakhatósági állásfoglalás kiadásához szükséges, a P1 jelzésű parkolóhoz közel eső korlátot eltávolítja. A megállapodás tartalmazta azt is, hogy amennyiben a szakhatósági állásfoglalás 2013. április 1. napjáig, a bérlő díjfizetési kötelezettségének kezdő időpontjáig nem áll rendelkezésre, akkor a díjfizetés kezdő időpontja a szakhatósági állásfoglalás bérlő részére történő átadásának napja. A bérleti szerződés szerint a felperes a beruházott anyagok, eszközök és az értéknövelő beruházások ellenértékének bérbe számítására, illetve a bérleti jogviszony megszűnése esetén az ellenértékük megtérítésére nem tarthat igényt. A bérleti szerződés alapján rendkívüli felmondásra bármelyik fél súlyos szerződésszegése esetén kerülhet sor. Súlyos szerződésszegésnek minősítették azt az esetet, ha bármelyik fél megszegi a szerződés IV. pontjában foglalt kötelezettségét. A felek képviselői a 2013. február 8. napján kelt átadás-átvételi elismervény című okiratban rögzítették, hogy a zenés, táncos szórakozóhely kialakítása, az engedélyezési eljárás lefolytatása a bérlő feladata. A bérlő a bérleményt 2013 márciusában birtokba vette, az indítványozó hozzájárulásával a kártyateremhez szükséges átalakítási munkálatokat megkezdte. A bérlő munkavédelmi tanácsadót bízott meg, aki az általa elvégzett számítások alapján egy esetlegesen szükségessé váló kiürítés esetére a bérleti szerződésben foglaltnál számottevően alacsonyabb létszámú vendég biztonságos kimenekítését tartotta megvalósíthatónak.
- [4] A bérlő az indítványozó bérleti díj számlájának kézhezvétele után, 2013. május 17-én írt levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy nem kapta meg a szerződésben rögzített szakhatósági állásfoglalást, így a bérleti szerződésben foglalt kikötések miatt nem vált esedékessé a bérleti díjfizetési kötelezettsége. Felszólította az indítványozót, hogy 15 napon belül adja át a szakhatósági állásfoglalást, aminek elmaradása esetére a bérleti szerződés felmondását helyezte kilátásba. Az alperes 2013. május 21-én megküldte a Katasztrófavédelmi Igazgatósággal való egyeztetésről készült emlékeztetőt és az annak alapját képező, tűzvédelmi szakértő által készített tűzvédelmi leírást, amelyet már korábban is átadott a bérlőnek. Figyelmeztette őt arra, hogy az engedélyeztetési eljárás a bérlő feladata. Az indítványozó kérelmére a Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Debreceni Katasztrófavédelmi Kirendeltsége 2013. június 3-án adott ki szakhatósági állásfoglalást.

Ebben hozzájárult a bérleményben tartani kívánt zenés, táncos rendezvény megtartásához, de ezzel kapcsolatban kikötéseket tett (a vendégtér területének eredeti állapotnak megfelelő átalakítása, a kiürítéssel összefüggésben a nyílászárók megfelelő szabad szélességének biztosítása, a vendégtér melletti teraszról az eltávozás lehetőségének biztosítása) amelyek betartása mellett 753 fő tartózkodását tartotta engedélyezhetőnek.

- [5] A bérlő 2013. június 14-én írt levelében „elállt” a bérleti szerződéstől arra hivatkozással, hogy az ingatlan befogadóképesége eltér a bérleti szerződésben foglaltaktól, az indítványozó nem szerezte be azt a szakhatósági állásfoglalást, amely szerint az ingatlan a bérleti szerződésben foglaltak szerint üzemeltetve hétszáz fő befogadására képes. Emellett tévesen tájékoztatta őt arról is, hogy az ingatlan mellett található teraszról 400 négyzetmétert hasznosíthat, a bérlemény területe pedig a 1174 négyzetméterrel szemben csak 919,47 négyzetméter. Az indítványozó a bérlő „elállását” nem tartotta jogszerűnek. A bérlő 2013. június 31. napján írásban megtagadta a bérleti szerződést a fentiek miatt arra hivatkozással, hogy az indítványozó megtevesztette.
- [6] A bérlő keresetet terjesztett elő, elsődlegesen a bérleti szerződés érvénytelenségének megállapítása, másodlagosan az elállási jognyilatkozata szerződést megszüntető hatásának megállapítása iránt. Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelmet elutasította, a másodlagos kereseti kérelemnek – az elállást azonnali hatályú felmondásként értékelve – helyt adott és megállapította a szerződés megszűnését. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az ítéletet megváltoztatta és a teljes keresetet elutasította. A perbeli felperes bérlő felülvizsgálati kérelmére eljárva a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és hatályában fenntartotta az elsőfokú bíróság döntését.
- [7] Az indítvánnyal támadott döntésében a Kúria kifejtette, hogy a tényállást a bíróságok feltárták, azonban álláspontja szerint a másodfokú bíróság megállapításai részben iratellenesek, részben pedig okszerűtlen következtetéseket tartalmaznak. Megállapította, hogy felülvizsgálati eljárásban „[a] Kúria a jogerős ítéletben foglalt tényállást általában az ügy elbírálása során adottnak tekinti” és „törtlen gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére”, mivel „erre csak akkor kerülhet sor kivételesen, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes, vagy logikai ellentmondást tartalmaz”. Mivel úgy ítélte meg, hogy ezen feltételek jelen ügyben fennálltak, ezért úgy határozott, hogy a konkrét esetben a tényállás felülmérlegelése indokolt. Ennek keretében a bérleti szerződésben foglaltakra tekintettel megállapította, hogy annak alapján a bérlő számára a szerződésben rögzített mindhárom funkciónak egyaránt megfelelő ingatlan, és annak a legalább hétszáz fő befogadására alkalmas jellege elsődleges jelentőségű volt, a szerződési akarat ezeket kielégítő helyiség bérlésére irányult; ezért lényeges kikötés volt az, hogy a helyiség befogadó képessége tekintetében a szakhatósági állásfoglalást az indítványozó szerezze be.
- [8] A Kúria megállapította, hogy a peradatok alapján minderről az indítványozónak tudomása volt. Úgy foglalt állást, hogy a másodfokú bíróság arra tekintettel találta megalapozatlannak a bérlő azonnali hatályú felmondását, hogy – okszerűtlenül – azt a következtetést vonta le, hogy a tűzvédelmi hatósággal való egyeztetésről készült emlékeztető átadásával az indítványozó eleget tett a szerződésből folyó kötelezettségének. Megállapította ugyanakkor, hogy ez az emlékeztető mindössze azt tartalmazta, hogy „mi szükséges a konkrét engedélyezési eljárás lefolytatásához a 23/2011. (VIII. 08.) Korm. rendelet szerint”.
- [9] A később az indítványozó által ténylegesen beszerzett állásfoglalás ugyanakkor – a perben eljáró szakértő véleményével összhangban – egyértelműen azt rögzítette, hogy „a helyiségcsoport csak jelentős átalakítással, a menekülési útvonal biztosítása után lenne alkalmas a 700 főt meghaladó befogadóképeségre”. Kifejtette, hogy „[a] Kúria álláspontja szerint a Ptk. 277. § (1) bekezdés c) pontja szerint a szolgáltatásnak a teljesítés időpontjában kell megfelelőnek lennie a jogosult által meghatározott és a kötelezett által is ismert és elfogadott célnak. Az alperes hibásan teljesítette a szerződést, szolgáltatása nem felelt meg a szerződés tárgyként meghatározottaknak. A bérleti szerződés IV. pontjában megjelölt feltételek megszegését a felek azonnali hatályú felmondási oknak tekintették és a Kúria szerint a tűzvédelmi szakhatósági állásfoglalás tartalma alapján ez a felmondási ok megvalósult.” Erre tekintettel a Kúria szerint az indítványozó azzal kapcsolatos hivatkozása sem volt megalapozott, hogy a bérlő – saját döntése alapján – nem folytatta le a tényleges engedélyezési eljárást, mivel az ismertté vált szakhatósági állásfoglalás alapján egyértelmű volt számára, hogy azt csak jelentős idővesztéssel, és számottevő olyan költséggel tehetné meg, amellyel a szerződéskötéskor nem számolt.
- [10] A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet abban a tekintetben is ellentétes volt a jogszabállyal, hogy a bérlő nem élhetett volna az azonnali hatályú felmondás jogával, mert az indítványozót fel kellett volna hívnia arra, hogy a szükséges átalakításokat elvégezze, és a szolgáltatást kijavítsa. Ezzel összefüggésben azt állapította meg a Kúria, hogy a szavatossági jogok meghatározott sorrendjére vonatkozó rendelkezések a perbeli esetben nem

érvényesülnek, mivel a felek, élve a díszpozitivitás adta lehetőséggel, a bérleti szerződésben eltérően rendelkeztek, és súlyos szerződésszegés esetére az azonnali felmondás jogkövetkezményét tették lehetővé. A Kúria úgy ítélte meg, hogy a bérleti szerződés vonatkozó kikötéseiben foglalt kötelezettségek megszegése ilyen szerződésszegésnek minősül, és a konkrét esetben meg is valósult, ezért a bérlő jogszerűen élt az azonnali felmondás jogával. Mindezekre tekintettel hozta meg a jogerős ítélet hatályon kívül helyező és az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott rendelkezéseit helybenhagyó döntését.

- [11] A Kúria ezen döntésével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a számára sérelmes bírósági döntések álláspontja szerint az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalom-megosztás elvét sértő módon, valójában a szakhatósági állásfoglalás felülbírálatát jelentették, mivel annak tartalma alapján a kívánt létszámú embertömeg számára a menekülési útvonalak biztosítása megoldható; a szükséges hatósági engedélyek pedig – igaz, csak bizonyos feltételek teljesítése esetén ugyan, de – kiadhatóak lettek volna. Mivel a bíróságok által tett bizonyos megállapításokat úgy értékelte, mint amelyek az illetékes szakhatóság által tett megállapításokat, illetve magát a hatósági döntést felülbírálták, kifejtette, hogy a bíróságok erre polgári perben nem, legfeljebb csak közigazgatási perben lettek volna jogosultak; ilyen eljárás azonban nem indult. Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt jogelvre nem önállóan, hanem más, Alaptörvényben biztosított jogokat tartalmazó alaptörvényi rendelkezések sérelmével összefüggésben hivatkozott indítványában. A fenti jogelv sérelmét érvelésében összefüggésbe hozta egyfelől az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joga, másfelől pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmével.
- [12] Az előbbi Alaptörvényben rögzített jog vonatkozásában sérelmezte, hogy az ítélet a szomszédos – a menekülési utak biztosíthatósága szempontjából kulcsfontosságú – színházépület kapcsán azt állapította meg, hogy az még nem készült el, holott állítása szerint a per során nem volt vitatott, hogy ez az épület is rendelkezett használatbavételi engedéllyel. Ennek az indítványozó érvelése szerint azért volt jelentősége, mert az ilyen szakhatósági engedély az épület biztonságos, rendeltetészerű használatra való alkalmasságát állapítja meg. Az indítványozó szerint az, hogy a Kúria a támadott döntésében a hátrányára értékelte azt a körülményt, hogy a színházépület tulajdonosa – peren kívül – úgy nyilatkozott, hogy a területén keresztül történő menekítéshez nem járul hozzá, a tulajdonhoz való joga sérelmét okozta. Ezzel összefüggésben előadta, hogy a tulajdon nem csak jogokkal, hanem – az Alaptörvényben is rögzítetten – felelősséggel is jár, továbbá, hogy a vonatkozó jogszabályi előírások alapján szükséghelyzetben a tulajdonosnak tűrési kötelezettsége van, ami álláspontja szerint egyúttal más tulajdonosok számára igénybevételi jogosultságot is jelent; mindez együttesen a tulajdonhoz való jog törvényi, szükséges és arányos korlátozásának tekintendő. Erre tekintettel pedig irreleváns a színházépület tulajdonosának ezzel kapcsolatos nyilatkozata, mivel adott esetben, szükséghelyzetben a tulajdonában lévő ingatlan mások élete és javai védelme érdekében igénybe vehető; az ezzel ellentétes nyilatkozatot figyelembe vevő bírói döntés ezért szükségképpen sérti a tulajdonhoz való jogát.
- [13] A tisztességes bírósági eljáráshoz való joga tekintetében sérelmét az indítványozó három okból is megállapíthatónak tartotta. Egyfelől véleménye szerint ügyében sérült az ezen Alaptörvényben rögzített jog részét képező „fegyveregyenlőség elve”, mivel a támadott ítélet nem ismertette, illetve cáfolta meg részletesen az általa benyújtott felülvizsgálati ellenkérelemben részletesen kifejtett érvelést, arról mindössze annyit tartalmaz, hogy az indítványozó a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Álláspontja szerint ez a fenti perjogi alapelv sérelmén kívül azt is jelenti, hogy a Kúria az indokolási kötelezettségének nem tett eleget. Másfelől az indítványozó szerint a Kúria ítélete iratellenes is, mivel egyrészt egyes alperesként előadott érveit (a színházépület menekítésre történő igénybevételével kapcsolatos perbeli álláspontját), másrészt pedig jogilag jelentős tényeket (az azzal kapcsolatos megállapítás, hogy a színházépület még nem készült el, továbbá a szakhatósági állásfoglalás lajstromszámának és dátumának téves hivatkozása) is iratellenesen tartalmaz. Harmadszor pedig, szintén a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét okozta a Kúriának a korábban megállapított tényállásnak a konkrét ügyben történő felülmérlegelhetőségével kapcsolatos, fentebb ismertetett álláspontja, és a jogerős döntés ezen alapuló, számára hátrányos hatályon kívül helyezése, mivel ez álláspontja szerint valójában a kötött bizonyító erő átlépését és az alsóbb szintű bíróság „szabad mérlegelésű döntésének elvonását” jelentette.
- [14] Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán az indítványozó kifejtette, hogy a XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben általa előadott, a szükséghelyzetre vonatkozó jogi fejtegetésével ellentétes tartalmú bírói döntés sem a józan észnek, sem a közjónak nem felel meg, erkölcsös célt nem szolgál, így az Alaptörvény ezen (jog)értelmezési szabályának sérelmét is megvalósítja. Az indítványozó által szintén megjelölt 25. cikk (1) és (2) bekezdése,

XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében önálló érvelést az indítvány nem tartalmaz.

- [15] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pont] az alábbiak szerint tesz eleget.
- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek (részben) megfelel, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [C) cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, valamint 25. cikk (1)–(2) bekezdés, 28. cikk]. Ezek közül a C) cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése és a 28. cikk tekintetében a támadott ítélet alaptörvényellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Kúria támadott döntése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése valamint a 25. cikk (1) és (2) bekezdése bekezdéseinek állított sérelme vonatkozásában alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő, ezért ezek a hivatkozások nem tesznek eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában írt feltételnek (a vélt alaptörvényellenességre vonatkozó, megfelelő indokolás). Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében, töretlen gyakorlatának megfelelően, érdemben nem vizsgálhatta.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, valamint 28. cikke sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság ezekkel kapcsolatban ismételten megállapítja, hogy az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz kizárólag az Alaptörvény azon rendelkezéseire alapítható, amelyek az indítványozó számára jogot biztosítanak. Mivel ezen rendelkezések nem tartalmaznak alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló, Alaptörvényben biztosított jogot, ezért nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írt feltételnek (az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmének megjelölése); így érdemi vizsgálat önmagukban ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában sem lenne lefolytatható. Az indítványozó azonban nem önállóan, hanem az Alaptörvény más, alkotmányjogi panasz benyújtását megalapozó, az indítványozóra nézve jogot tartalmazó előírásainak sérelmével összefüggésben állította a fenti rendelkezések sérelmét, így azokat az Alkotmánybíróság – mint az indítványozói érvelés részét képező indokolási elemeket – a megfelelő Alaptörvényben biztosított jog esetleges sérelmének megállapíthatóságával kapcsolatos álláspontja kialakítása során értékelte.
- [20] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [21] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló bírósági eljárás alperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető. Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [22] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [23] A vonatkozó eljárási szabályok értelmében a felülvizsgálati eljárás során bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a rendelkezésre álló iratok alapján dönt a felülvizsgálati kérelem tárgyában. Ezen törvényi rendelkezések kapcsán az ítélezési gyakorlatban kikristályosodott – az indítványozó és a Kúria által egybevégtetően idézett és a kapcsolódó kommentárban is megjelenő – általános alapelv alapján a Kúria általában nem, kizárólag a felülvizsgált ítéletben véleménye szerint feltárható iratellenesség, logikai ellentmondás, vagy feltáratlan tényállás esetén állapíthat meg tényállást, vagy veti újra egybe a bizonyítás adatait; azaz csak kivételesen mérlelheti felül az alsóbb bíróságok mérlelésének körébe tartozó kérdéseket. Jelen ügyben a Kúria úgy ítélte meg, hogy

a periratok alapján ezen kivételes helyzet megállapítható volt, az ítéleti indokolásban pedig kifejtette a jogerős bírósági ítéletet hatályon kívül helyező döntését álláspontja szerint alátámasztó érveket. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a Kúria önmagában azzal, hogy mivel a másodfokú bíróság egyes megállapításait iratellenesnek tartotta, illetve úgy ítélte meg, hogy az ítélet okszerűtlen következtetéseket tartalmaz, indokoltnak tartotta a tényállás felülmérlegelését, nem sértett eljárási szabályt; a kialakult ítélkezési gyakorlattal ellentétesen sem járt el. A szükséges feltétel(ek)nek az adott egyedi ügyekben való megállapíthatósága tekintetében a döntés meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik. A Kúria tehát egy ilyen tartalmú döntéssel nem von el az alsóbb fokú bíróságok mérlegelési jogkörére törvényben biztosított hatáskört, mindössze – a saját hatáskörébe tartozó – azon kérdésben foglal állást, hogy az előtte fekvő ügyben fennállnak-e azok a (kivételes és szűk körben meghatározott) feltételek, amely a felülvizsgálni kért bírói döntés szélesebb körű felülbírálatát teszi lehetővé. Ez a kérdés ilyen módon egyúttal a rendes bíróság (a Kúria) által eldöntendő ténybeli és (szak) jogi kérdésnek is minősül, és mint ilyen, önmagában nem vet fel egy adott ítélet kapcsán alkotmányossági problémát; illetve az e tekintetben meghozott döntés felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ugyanis „a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése az eljáró bíróságok ítélkező tevékenységének részét képezi. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélkezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}.” {Lásd pl.: 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [16]} Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványnak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggő, „a kötött bizonyító erő átlépése, a szabad mérlegelésű döntés elvonása” kapcsán előadott eleme (Indítvány III. 3. pont) tekintetében érdemi vizsgálatot nem folytathatott.

- [24] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott döntése nemcsak a jogerős döntést hozó bíróság mérlegelési jogkörére vonatkozó előírások sérelmét okozta, hanem az egyben – a hatalommegosztás elvét sértő módon – az arra hatáskörrel rendelkező és illetékes szakhatóság által állásfoglalás formájában kiadott hozzájárulás, mint hatósági döntés polgári peres eljárásban meg nem engedett felülbírálatát is megvalósította. Ezt az indítványozó egyes alaptörvényben rögzített jogai (tulajdonhoz való jog, tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) sérelmével is összefüggésbe hozta. Az ezzel kapcsolatos indítványozói érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy a Kúria ítélete a szakhatósági hozzájárulást – az indítványozó állításával ellentétben – nem bírálta felül. A támadott döntésében a Kúria valójában az illetékes Katasztrófavédelmi Igazgatóság által kiadott állásfoglalás tartalmát megvizsgálva – de azt meg nem változtatva – mindössze azt határozta meg, hogy a hatóság által a hozzájárulás feltételül meghatározott egyes kikötéseknek a felek közötti jogvita eldöntése szempontjából milyen (az indítványozóra nézve végül kétség kívül hátrányos) jogi relevanciája van. Ez azonban az Alkotmánybíróság megítélése szerint szintén a bíróságok ítélkezési tevékenységének részét képező polgári jogi szakkérdésnek tekinthető, amelynek felülmérlegelésére a fentebb idézett töretlen gyakorlatának megfelelően nem rendelkezik hatáskörrel. Erre tekintettel az indítványnak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmével és a tulajdonhoz való jogának [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] – a szükséghelyzet polgári jogi szabályainak hivatkozása mellett előadott – sérelmével kapcsolatos eleme tekintetében az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatot nem folytathatott.
- [25] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga tekintetében sérelmezte továbbá, hogy a Kúria támadott ítélete nem részletezte a felülvizsgálati ellenkérelmét és az abban foglalt érveivel kapcsolatos bírói álláspontot, azzal kapcsolatban mindössze annyit tartalmazott, hogy az indítványozó a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Ezt az indítványozó az ítéleti indokolás érdemi hiányaként értékelte.
- [26] Az Alkotmánybíróság korábban már foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mennyiben befolyásolja a Kúria indokolási kötelezettsége teljesítésének megítélését a felülvizsgálati döntések tekintetében az, hogy a felülvizsgálati kérelemmel vagy a felülvizsgálati ellenkérelemmel kapcsolatos az alkotmányjogi panasz az indokolás hiányán alapuló érvelése. Ennek során az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az eljárási szabályok alapján a Kúria egyrészt a felülvizsgálati kérelemben foglaltakhoz kötött eljárásban, a másrészt pedig a felülvizsgálati kérelem tárgyában dönt; az esetlegesen előterjesztett ellenkérelemről, az abban foglalt egyes jogi érvekről (külön) nem kell határoznia. Erre tekintettel az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben – bár a Kúria ítéletéből nyilvánvalóan a felülvizsgálati ellenkérelmek lényegi tartalmának is ki kell derülnie, illetve az azokban foglalt

érveket döntése során a Kúria nem hagyhatja figyelmen kívül – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le az a követelmény, hogy a Kúriának a felülvizsgálati ellenkérelmet ugyanolyan részletesen kellene a Kúriának ismertetnie (vagy akár az abban felhozott érveket külön is elbírálnia), mint teszi azt a felülvizsgálati kérelem esetében. Erre tekintettel a Kúria indokolási kötelezettségének megsértése abban az esetben sem állapítható meg, ha a felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltakat ugyan részletezően (és akár az ügyleírás önállóan is megjelenő elemeként) nem foglalja ugyan össze, de az abban előadott érveket a felülvizsgálati kérelem tárgyában történő döntésével kapcsolatos jogi érvelése körében megjeleníti, és döntése kialakítása során nem hagyja figyelmen kívül {vö.: 3150/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [38]–[40]}.

- [27] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság tanulmányozta a periratok között fellelhető felülvizsgálati ellenkérelmet és megállapította, hogy az abban kifejtett érvek elsősorban a tényállási és bizonyítékértékelési kérdések felülvizsgálati eljárásban történő felülbírálatának kizártságával kapcsolatos – a támadott ítéletben és az alkotmányjogi panasz indítványban is megjelenő – érvelést, valamint az indítványozó azon álláspontjának alátámasztására irányuló érveket tartalmazta, miszerint nem teljesített hibásan, ezért a bérló nem élhetett volna jogszerűen az azonnali hatályú felmondás jogával; őt kellékszavatossággal kapcsolatos igény sem illette meg; és eljárása egyébként is sértette a kellékszavatossági jogok sorrendjére vonatkozó jogszabályi előírásokat is. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy a felülvizsgálati ellenkérelem különböző elemei – ugyan nem annak összefoglaló jellegű ismertetése révén, de – a támadott ítélet indokolásában említésre és elbírálásra kerültek. A Kúria az indokolásban számot adott arról, hogy döntését milyen érvekre alapította. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – tekintettel az általa korábban kifejtett azon gyakorlatára is, miszerint „az Alkotmánybíróság [...] a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon” {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]} – úgy ítélte meg, hogy az indítványozónak az indokolás hiányával kapcsolatos érvei nem vetnek fel a támadott döntéssel szemben annak alaptörvény-ellenességére utaló kételyt, így azok alapján a jelen ügyben érdemi vizsgálat nem folytatható le.
- [28] A tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelme kapcsán az indítványozó előadta továbbá azt is, hogy véleménye szerint az ítélet iratellenes, mivel „helytelenül, iratellenes módon hivatkozik alperes egyes jelentős perbeli érveire, állításaira”, illetve jogilag jelentős tényekre iratellenesen hivatkozik. Előbbi iratellenességgel összefüggésben a szomszédos színházépületen keresztül történő menekítés fizikai biztosíthatóságával kapcsolatban a perben kifejtett álláspontját, míg utóbbival összefüggésben az ügyben releváns szakhatósági állásfoglalás téves hivatkozását jelölte meg. Ezekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egyik esetleges tévedés sem tekinthető a bírói döntést érdemben befolyásoló, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű hiányosságnak (Abtv. 29. §). A Kúria jogi álláspontja ugyanis nem az indítványozó perbeli álláspontján, sőt még csak nem is a színházon keresztül történő menekítés fizikai megvalósíthatatlanságán alapult, hanem azon, hogy a hozzájárulásban foglalt kikötések szerinti engedélyeztetéshez szükséges feltételeknek – melyeket a Kúria szerint a felek a szerződéskötéskor adottak tekintettek – már a teljesítés időpontjában fenn kellett volna állnia, ami nem valósult meg; az további jelentős átalakításokat igényelt volna. Mindezek hiányában viszont a Kúria megítélése szerint az indítványozó hibásan teljesített, a bérleti szerződésben foglaltak értelmezése alapján pedig megállapította, hogy az abban foglalt felmondási ok megvalósult, a bérló pedig a felek írásban rögzített megállapodása alapján jogszerűen járt el, amikor az azonnali hatályú felmondás jogával élt; azt ugyanis a bérleti szerződés súlyos szerződésszegés esetére lehetővé tette számára.
- [29] Ugyanígy nem tárt fel az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést annak kapcsán sem, hogy a támadott ítélet egy ízben tévesen jelölte meg a perben érintett szakhatósági állásfoglalás dátumát és lajstromszámát. Egyrészt az ítéleti indokolás „A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás” című ismertető részében a dátum helyesen szerepel, másrészt az állásfoglalás tartalmára az ítélet helytállóan, az indítványozó által előadottakkal egybehangzó tartalommal hivatkozik, így a jelen ügyben nem merült fel olyan adat, amely arra utalna, hogy a döntés indokolása a felek számára ismeretlen, vagy nem beazonosítható okirati bizonyítékon alapulna, vagy ilyenre utalna.
- [30] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírósági döntésben foglaltakkal kapcsolatban az indítványozó által előadott érvek egyike alapján sem volt feltárható a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi kérdés, ezek hiányában viszont az indítvány valójában a Kúria döntésének szakjogi, illetve törvényességi kérdésekben való felülbírálatára irányul. Mivel az indítvány a fentiek értelmében nem felel meg az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása tekintetében

a törvényben (vagylagosan) előírt tartalmi feltételek egyikének sem, az Alkotmánybíróság – mint minden szakjogi, törvényességi felülbírálatra irányuló indítvány kapcsán – ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” (elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]).

- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában, illetve részben az 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 8.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1618/2017.

